

Výchozí text k úloze 1

Petr se postupně stal reprezentantem České republiky ve fotbale.

Ve které z následujících možností je uveden celý přísudek?

1 bod

- A stal se
- B postupně se stal
- C stal se reprezentantem
- D postupně se stal reprezentantem

4.1

3. Přiřadte ke zvýrazněným slovům a slovním spojením v jednotlivých větách (2.1–2.4) odpovídající větný člen (A–F).

max. 4 body

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbydou a nebudou použity.)

4.3

- 2.1 Děti uviděly srnku **pást se** na louce.
- 2.2 Nabídl jsem svému **spolužákovi** nezištnou pomoc.
- 2.3 Naši vesníci projíždějí velkou rychlostí **osobní i nákladní** automobily.
- 2.4 Patrikův dědeček při práci na zahradě jen **málo** odpočíval.

- A několikanásobný přívlastek neshodný
- B doplněk
- C přísudek slovesný
- D předmět
- E několikanásobný přívlastek shodný
- F příslovečné určení míry

Výchozí text k úlohám 3–5

Oštěpařka Barbora Špotáková vybojovala **bronzovou olympijskou** medaili v Rio de Janeiro. Předposledním pokusem hodila 64,80 metru a o dva centimetry porazila Polku Andrejczykovou. Špotáková už má zlaté medaile **z Pekingu 2008 a Londýna 2012**, teď **ráda** přidala bronz. Do české sbírky z Ria to je osmá medaile. Svě třetí olympijské finále začala atletka slabším pokusem 60,16 metrů, ale v druhé sérii si polepšila na 63,73, což ji posunulo do užšího finále. Pátým pokusem o dva centimetry přehodila polskou vítězku kvalifikace Andrejczykovou, a tímto drobným rozdílem ji připravila o bronz. „Vůbec to se mnou nevypadalo dobře, ale sebrala jsem nějaké síly, ani nevím odkud,“ přiznala Špotáková, která třetí místo oslavovala, jako kdyby získala další zlato. „Povězme si to na rovinu: Bronz z olympiády nemáte každý den. Tchle bylo maximum, co jsem mohla vydolovat.“

(www.idnes.cz)

3. Sjojení **bronzovou olympijskou** je v daném textu.

1 bod

- A přívlastkem volným
- B postupně rozvíjícím přívlastkem neshodným
- C přívlastkem těsným
- D postupně rozvíjícím přívlastkem shodným

4.2

4. Napište, kterým větným členem je slovo **ráda** podtržené ve výchozím textu.

1 bod

(Odpověď zapište slovně, ne pomocí zkratek.)

4.3

6 Spojení z Pekingů a Londýna je ve výchozím textu.

1 bod

- A několikanásobným příslovečným určením místa
- B postupně rozvíjícím přívlastkem
- C několikanásobným přívlastkem neshodným
- D příslovečným určením ve slučovací poměru

4.3

Výchozí text k úlohám 6–7

Při ranním rituálu, kdy členové rodiny vyprávěli o svých snech, Jonas obvykle neměl co dodat. **Málokdy se mu něco zdálo.** Občas se probouzel s pocitem, **jako by se v noci kolem něj vznášely útržky nějakého příběhu,** ale nikdy je nedokázal pochyvat a sestavit do celku, který by stálo za to vyprávět ostatním. Ale dnes ráno to bylo jiné. Měl tu noc opravdu živý sen. Na půl ucha poslouchal, jak Lily jako obvykle rozvlekle vypráví svůj sen. Tentokrát ji vyděsil, protože se jí zdálo, jak bez dovolení jede na matčině kole a chytily ji při tom strážě. Rodiče pozorně poslouchali a pak s Lily probírali poučení, jaké si má z takového snu vzít. „Děkujeme za tvůj sen, Lily,“ pronesl Jonas automaticky obvyklou větu a pokusil se soustředit na útržek snu, který vyprávěla matka. Byl to znepokojivý výjev, ve kterém ji kdosi káral za porušení pravidla, kterému nerozuměla. Společně došli k závěru, **že sen nejspíš pramení z pocitů předešlého dne,** kdy zdráhavě udělila trest občanovi, **který se podruhé dopustil porušení hlavních pravidel.**

(Lois Lowryová: Dárce) [10]

6 Vypište ze všech tučně zvýrazněných vět ve výchozím textu základní skladební dvojice.

max. 3 bodů

4.3

7 Určete druh věty vedlejší v podtrženém souvětí.

1 bod

4.3

Výchozí text k úlohám 8–11

„**Tři tři jly!**“ No, to se máš na co těšit!“ syčela maminka jako kobra. Nebezpečně cukala volantem a oči jí žhnuly tak, že se možná protijedoucí řidiči lekali, jaký šílenec se na ně řítí se zapnutými dálkovými světly.

„**Byl jsem nemocnej....“ zkusil jsem se bránit.** „Mlč, prosím tě!“ vybuchla maminka. „Chřipku jsi měl hned po pololetí. Na to se nevymlouvej!“ zalomcovala volantem, div ho neulomila. Ztratil jsem odvahu jí vysvětlit, že tou nemocí nemyslím chřipku, ale nemoc, co mám v hlavě. Já vlastně nevím jistě, jestli je to nemoc. Ale co jiného by to mohlo být? Když to na mě padne, neleze do mě učení, ať dělám, co dělám. Jako bych na něj v mozku neměl žádné závity, nebo do čeho se to tam ukládá. A že jsem zkoušel kděco. Když do mě učení nešlo koukáním do učebnic, pokoušel jsem se dostat ho do hlavy ušima. Četl jsem všech to hodně nahlas, **aby to do mě vletělo odrazem od stěn,** jenže jsem se asi moc soustředil na to, jestli dost řvu, a nezapamatoval jsem si zase skoro nic. Teprve pak jsem se na učení vykašlal. Až když jsem zjistil, že mi to fakt nejde.

„Jsi lajdák!“ bouřila máma. „Největší lajdák pod sluncem!“ Podíval jsem se na sluníčko, jestli to vidí taky tak. Ale slunce bylo v klidu. Nemračilo se na mě. Svítilo a hrálo vlídně. **Chovalo se přesně tak, jak se má chovat, když začínají prázdniny.**

(Miloš Kratochvíl: Prázdniny blbce číslo 13) [1]

Které z následujících tvrzení o první zvýrazněné části textu je pravdivé?

1 bod

- A. Jedná se o větu dvojčlennou s nevyjádřeným podmíněním.
- B. Jedná se o větný ekvivalent.
- C. Jedná se o větu jednočlennou.
- D. Jedná se o vsuvku.

4.5

7. Některé podtrženou přímou řeč ve druhém odstavci výchozího textu na spisovnou řeč nepřímou.

1 bod

4.4

Rozhodněte, jaký je druh věty vedlejší podtržené a zároveň tučně zvýrazněné ve druhém odstavci.

1 bod

- A. příslovečná příčinná
- B. předmětná
- C. příslovečná způsobová
- D. příslovečná účelová

4.5

V posledním (tučně zvýrazněném) souvětí v textu rozlište věty hlavní a vedlejší, v případě vedlejších vět pak jejich druhy. V označování druhů vět dodržujte jejich pořadí v souvětí.

2 body

4.3

Výchozí text k úlohám 12–14

Můj tatínek, pokud to pamatuji, chodil na **ryby** už málo. Pořád se rýpal v zahrádce, kde měl úspěchy okatější než na otevřené přehradě. **Všechno se tlačilo k nebi, volalo po vodě a kvetlo. Anebo natíral kopálovým lakem chatu, aby byla ze všech nejkrásnější. Na ryby chodil tehdy proto, aby utekl mamince, která mu nadávala, že kvůli rybám předčasně usiloval o důchod.**

(Ota Pavel: *Uschlé rybičky*, upraveno) [12]

Rozhodněte, které označení platí pro podtrženou část textu.

1 bod

- A. samostatný větný člen
- B. vsuvka
- C. přístavek
- D. vedlejší věta podmínková

4.3

Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N).

max. 2 body

- 13.1 Slovo **ryby** v první větě textu je rozvíjejícím větným členem – předmětem.
- 13.2 Všechno se tlačilo k nebi, volalo po vodě a kvetlo. Vypsane souvětí je tvořeno třemi větami hlavními.
- 13.3 Vypsane souvětí z výchozího textu: *Anebo natíral kopálovým lakem chatu, aby byla ze všech nejkrásnější.* – obsahuje vedlejší větu přívlastkovou.
- 13.4 Ve zvýrazněné větě vypsane souvětí z textu: *Anebo natíral kopálovým lakem chatu, aby byla ze všech nejkrásnější.* – je celý tvar přísudku „byla nejkrásnější“.

A N

4.3

13 **Uspořádejte druhy vět v posledním souvětí výchozího textu zvýrazněném tučně tak, jak jdou za sebou.**

max. 3 b

- 14.1 _____
 14.2 _____
 14.3 _____
 14.4 _____

- A přívlastková
 B příslovecná příčinná
 C věta hlavní
 D příslovecná účelová

14 **Přiřaďte následující věty (A–D) podle toho, zda se jedná o větu dvojčlennou, jednočlennou, větný ekvivalent (15.1–15.3).**

max. 2 b

- A Vydatně se rozpršelo.
 B Blesky křížují oblohu.
 C Z komína se kouří.
 D Sednout!

15.1 věta dvojčlenná	A	B	C	D
15.2 věta jednočlenná	A	B	C	D
15.3 větný ekvivalent	A	B	C	D

15 **Změňte holé základní větné členy na rozvité.**

Medvěci žijí.

16 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo nepravdivé (N).**

max. 2 b

	A	N
17.1 Pes vrř na všechny příchozí. – Citošlovce vrř je ve větě přísudkem.	☐	☐
17.2 Vážení diváci, sledujete finálový zápas ve fotbale na olympiádě. – Spojení slov – vážení diváci – je ve větě osamostatněným větným členem.	☐	☐
17.3 Zaplatil možná pět set korun. – ve větě se nachází vsuvka.	☐	☐
17.4 Kam právě jdeš? Domů. – Domů. – je věta s elipsou (výpustkou).	☐	☐

Výchozí text k úloze 18

Se zálibením se z okna dívá na lidi, chodící kolem, na auta a na zlehka padající sněh.

17 **Rozhodněte, které z následujících tvrzení o větě z výchozího textu je pravdivé.**

- A Jedná se o souvětí souřadné.
 B Jedná se o větu jednoduchou.
 C Jedná se o větný ekvivalent.
 D Jedná se o souvětí podřadné.

„Har ko, ty jsi...“ začal a zase zmlknul. Nevěděl, co říct. Hezká? Krásná? Jak o obrázek? Brrr, všechno znělo naprosto kýčovitě. Banálně. Cítí, že rudne a zmateně sklopil oči. V jeho zorném úhlu se ocitlo Hančino břicho. Znal je. **Občas jí vyčuhovalo z krátkých topů a ustřižených tílek.** Teď ale bylo jiné. Něco se na něm blýskalo. „Ty sis nechala propíchnout pupík!“

„Jdělála jsem to v Praze,“ přikývla rozzářeně. „U tety. **Je v těchhle věcech ohromně poloková.** Sama má pírsink všude, kde se dá. Naši to ještě nevědí.“

„Co? Že má teta pírsink?“

„Že ho mám já! A to není všechno!“

Pootočila se a Darek uviděl malý obrázek pod lopatkou.

„Co to je?“

„Kérka. Líbí se ti?“

Darek se naklonil blíž. V kuželu světla **padajícího seshora vikýřovým oknem** rozeznal malou postavičku s podivnými rohy.

„Nechala sis na záda vytetovat ďábla?“

„**To je Anubis, bůh s psím hlavou,**“ vysvětlila. „Podle egyptského horoskopu jsem se narodila v jeho znamení. Dává na mě pozor. **Pokouše každého, kdo by mně chtěl ublížit.** Vytetovali mi ho přesně podle mojí předlohy. Sluší mi?“

„Áha! Dá se o hřebíku v pupku a psím bohovi na zádech říct, že sluší? Podle něj to byly zbytečné doplnky.“

„**Možná ozdobné, ale zároveň agresivní.** Musel myslet na to, jak Hančinu a kátovou kůži rozbodávala tetovací a piercingová jehla a nechávala za sebou krvavou cestičku. Představoval si Hančin bolestí stažený obličej a skousnuté rty. Uvažoval, na co asi myslela, když se tak nechala týrat. **Podle radostného vzrušení, se kterým Darkovi své pražské výtvarky předváděla, bylo jasné, že je na ně pyšná.**“

(Iva Procházková: Uzly a pomeranče) [13]

19.1–19.5) **Přiřadte k jedné z nabízených možností slovo a slovní spojení (19.1–19.5) z věty – Občas jí vyčuhovalo z krátkých topů a ustřižených tílek. – odpovídající větný člen (A–G).** max. 4 body

(Každou možnost z nabídky A–G můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbydou a nebudou použity.)

4.3

- 19.1 občas
- 19.2 jí
- 19.3 vyčuhovalo
- 19.4 z krátkých
- 19.5 topů a tílek

- A několikanásobný předmět
- B několikanásobné příslovečné určení místa
- C příslovečné určení času
- D předmět
- E přísudek slovesný
- F přísudek jmenný
- G přívlastek

19.6) **Rozhodněte, která možnost (A–D) odpovídá zvýrazněné části následující věty: V kuželu světla padajícího seshora vikýřovým oknem rozeznal malou postavičku s podivnými rohy.**

1 bod

- A přívlastek těsný
- B přívlastek volný
- C přístavek
- D doplněk

4.3

22 Které z následujících tvrzení o zvýrazněné větě: „Co to je?“ – je pravdivé?

- A Jedná se o větu zvolací.
- B Jedná se o větu tázací zjišťovací.
- C Jedná se o větu tázací doplňovací.
- D Jde o řečnickou otázku.

22.1 Ve větě z textu: *Je v těchto věcech ohromně pokroková.* – určete přesně, jak jdou za sebou následující větné členy (A-E).

max. 2 : 6

- A jmenná část přísudku jmenného se sponou
- B sponové sloveso přísudku jmenného se sponou
- C příslušné určení míry
- D přídavek
- E předmět

- 22.1 _____
- 22.2 _____
- 22.3 _____
- 22.4 _____
- 22.5 _____

23 Rozhodněte, zda platí následující tvrzení o uvedených částech z výchozího textu (A), nebo ne (N). max. 2 : 6

	A	N
23.1 „To je Anubis, bůh s psí hlavou,“ vysvětlila. – v tomto souvětí najdeme přístavek.	☐	☐
23.2 Pokouše každého, kdo by mně chtěl ublížit. – druhá věta v souvětí je věta vedlejší podmětná.	☐	☐
23.3 Možná ozdobné, ale zároveň agresivní. – jedná se o souvětí dvou vět hlavních v poměru odporovacím.	☐	☐
23.4 Poslední zvýrazněné a podtržené souvětí v textu obsahuje pouze jednu větu hlavní.	☐	☐

Výchozí text k úlohám 24–25

Anička se cítila velmi zklamaná. Nic se jí nedařilo.

24 Rozhodněte, které z následujících spojení vět (A–D) odpovídá významovému poměru příčinnému mezi souřadně spojenými větami.

- A Anička se cítila velmi zklamaná, protože se jí nic nedařilo.
- B Nic se jí nedařilo, proto se Anička cítila velmi zklamaná.
- C Anička se cítila velmi zklamaná, neboť se jí nic nedařilo.
- D Anička se cítila velmi zklamaná z toho, že se jí nic nedařilo.

25 Přepište první větu výchozího textu tak, aby obsahovala samostatný větný člen.

26 Upravte větu – V muzeu vystavili nové archeologické nálezy. – tak, aby sloveso bylo v trpném rodě (užijte opisný tvar trpný).

ŘEŠENÍ – SKLADBA

Dvojice neřešených a řešených příkladů NEŘEŠENÉ PŘÍKLADY

Úloha	Správné řešení	Poznámky	Body
1	C		
2	A		
3	D		
4	D		
5			
5.1	C		
5.2	F		
5.3	D		
5.4	E		

ÚLOHY K PROCVIČENÍ

Úloha	Správné řešení	Poznámky	Body
1	C		1 bod
2			max. 4 body
2.1	B		1 b.
2.2	D		1 b.
2.3	E		1 b.
2.4	F		1 b.
3	D		1 bod
4	ráda – doplněk		1 bod
5	C		1 bod
6	něco se zdálo, útržky by se vznášely, sen pramení, který se dopustil		max. 3 body 4 dvojice 3 b. 3 dvojice 2 b. 2 dvojice 1 b. 1 a méně dvojic 0 b.
7	vedlejší věta přívlastková		1 bod
8	B		1 bod
9	Zkusil jsem se bránit, že jsem byl nemocný.		1 bod
10	D		1 bod
11	HV – VV příslovečná způsobová – VV příslovečná časová		2 body
12	B		1 bod
13			max. 2 body
13.1	N		4 podúlohy 2 b.
13.2	A		3 podúlohy 1 b.
13.3	N		2 a méně podúloh 0 b.
13.4	N		

ŘEŠENÍ – SKLADBA

Max bodů

42

22

Úloha	Správné řešení	Poznámky	Body
14			max. 3 body
14.1	C		4 podúlohy 3 b.
14.2	D		3 podúlohy 2 b.
14.3	A		2 podúlohy 1 b.
14.4	B		1 a méně podúloh 0 b.
15			max. 2 body
15.1	B		3 podúlohy 2 b.
15.2	A C		2 podúlohy 1 b.
15.3	D		1 a méně podúloh 0 b.
16	Polární medvědi žijí osaměle.		1 bod
17			max. 2 body
17.1	A	oslovení = 5. pád není větným členem možná = částice	4 podúlohy 2 b.
17.2	N		3 podúlohy 1 b.
17.3	N		2 a méně podúloh 0 b.
17.4	A		
18	B		1 bod
19			max. 4 body
19.1	C		5 podúloh 4 b.
19.2	D		4 podúlohy 3 b.
19.3	E		3 podúlohy 2 b.
19.4	G		2 podúlohy 1 b.
19.5	B		1 a méně podúloh 0 b.
20	A		1 bod
21	C		1 bod
22			max. 2 body
22.1	B		5 podúloh 2 b.
22.2	D		4 podúlohy 1 b.
22.3	E		3 a méně podúloh 0 b.
22.4	C		
22.5	A		
23			max. 2 body
23.1	A		4 podúlohy 2 b.
23.2	N		3 podúlohy 1 b.
23.3	N		2 a méně podúloh 0 b.
23.4	A		
24	C		1 bod
25	Anička, ta se cítila zklamaná.		1 bod
26	V muzeu byly vystaveny nové archeologické nálezy.		1 bod